

Asya ve Arap ülkeleri olmak üzere pek çok Müslüman toplum içerisinde bu tarz misyon metodunun etkin olarak kullanıldığı görülmektedir.

Hakan OLGUN
(Dr., DİB.)

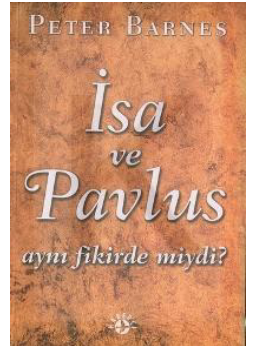

İsa ve Pavlus'un Aynı Fikirde Olduğu İddia Edilebilir mi?

Peter Barnes, **İsa ve Pavlus Aynı Fikirde miydi?**

cev. Arzu Sonbahar Yıldırım, Haberci Basın Yayın, İstanbul 2006, ss. 139.

İnsanlığın inanç tarihine baktığımızda büyük dinler olarak adlandırılan dinsel geleneklerde bu dinlerin kurucusu olarak kabul edilen dinsel şahsiyetlerin dışında yaptıklarıyla zikredilmeyi hak eden pek çok önemli simanın olduğu görülür. Söz konusu bu simaları ele alıp değerlendirdiğimizde onların hiçbirinin kendi dinsel geleneği içerisindeki konumu, herhalde Hıristiyanlığın kurucusu olarak nitelendirilen Pavlus'un Hıristiyanlıktaki konumu kadar tartışılmamıştır. Mektuplarında ifade ettiği üzere (Galatyalılar 1:13; Filipililer 3:6) Tanrısal İsa'ya iman etmeden önce, İsa topluluğunun üyelerine zulmeden biri olan Pavlus'un, Şam vizyonunu müteakip gelişen şartlar içerisinde bu denli ön plana çıkması ve İsa ile birlikte tartışmaların odağında yer alması hatta daha da ileri gidilerek onun Hıristiyanlığın mimarı olarak kabul edilmeye başlanması doğrusu oldukça dikkat çekicidir. Pavlus'un Hıristiyanlıktaki konumuyla ilgili araştırma yapanların bulgularını temelde iki ana kategoride toplayabiliriz. Birinci kategoride yer alan Wilhelm Bousset ve Wilhelm Heitmüller gibi araştırmacılar, tarihsel İsa'nın dininin Hıristiyanlık olmadığını ifade ederek, Pavlus'un tarihsel İsa'nın mesajını değiştirerek bozan kişi olduğunu ifade etmektedir. Hıristiyanlığı Pavlus ile temellendiren bu görüş, Küng ve Fitzmeyer gibi teologlar tarafından

eleştirilmiştir. Küng ve Fitzmeyer gibi önemli simaları örnek olarak verebileceğimiz ikinci yaklaşıma göre, Hıristiyanlıkta merkezi figür, Pavlus değil, İsa'dır; Pavlus ancak bir Hıristiyan misyoner ve teolog olarak değerlendirilebilir.

İsa ve Pavlus Aynı Fikirde miydi? isimli kitabında Peter Barnes, Pavlus'un İsa'nın sadık bir öğrencisi olduğunu ispat etmeye çalışmaktadır. Bunu yaparken, Barnes, ne yazık ki öğretilerinin temel noktaları, misyonlarının merkezi vurguları, Tanrı ve Tanrı'nın krallığı anlayışları, Musa Şeriatı konusundaki görüşleri ve siyasi otoriteye yönelik bakış açıları gibi İsa ile Pavlus'un farklı görüşlere sahip olduğu önemli hususlara yer vermeyerek tezini ispat edecek noktaları alıp, teziyle çelişenleri ise gözardı etmektedir. Bu durumda şu soru doğal olarak akla gelmektedir: Söz konusu bu temel noktalar konusunda aynı fikirde olmayan hatta taban tabana zıt görüşte olan İsa ve Pavlus'un aynı fikirde olduğu ya da bir başka ifadeyle, Pavlus'un öğretisinin İsa'nın öğretisiyle uyum içinde olduğu nasıl söylenebilir?

Bu soruya, İsa ve Pavlus'un farklı fikirde olduğunu zikrettiğimiz önemli konulardan bir kaçıyla ilgili görüşlerini zikrederek yanıt vermek istiyoruz.¹ Pavlus ile İsa arasındaki temel farklılıklardan ilki, onların öğretilerinin merkez noktasıdır. İsa, insanları Tanrı'ya iman etmeye, kötülükten uzak durmaya ve Tanrı'nın egemenliğine girmeye davet etmiştir (Matta 4:17, Markos 1:38, Luka 4:8). Yani onun teolojisi, Tanrı merkezli bir yapıya sahiptir. İsa'nın Tanrı merkezli anlayışının aksine Pavlus'un öğretilerinin merkezinde ise, Mesih-merkezlilik yer almaktadır. İsa Mesih'in yeryüzünde yeni bir dönem başlatmak üzere geldiğine inanan Pavlus, onun insanların günahlarına kefaret olarak öldüğünü ifade ettiği Mesih'i, misyon vazifesi esnasında her şartta duyurmaya gayret etmiştir. İsa'nın öğretilerinde İsa'nın kimliği ve şahsiyetinden ziyade tebliğ ettiği mesaj ön planda iken, Pavlus, tarihsel İsa'nın tebliği ettiği mesajı değil onun şahsını öne çıkarmıştır. Bu nedendir ki Pavlus, mektuplarında tarihsel bir şahsiyet olarak İsa'nın yaşamı ve tebliğ ettiği öğretilere hemen hemen hiç yer vermez. Çünkü onun için önemli olan, insanların günahlarına ke-

faret olarak çarmıha gerilmek üzere bedenleşen Oğul Rab İsa Mesih'tir. Bu temel farklılığa rağmen tanıtımını yaptığımız kitapta yazar, Pavlus'un İsa'nın yaşamı ve sözleri hakkındaki bilgisi üzerinde çok fazla durmuş (ss. 40–70) ve Pavlus'un, mektuplarında İsa'nın yaşamına dair bazı unsurlara ve onun sözlerine yer vermesini öğretilerinin aynı olduğunu göstermek için kullanmıştır.² Oysa yukarıda zikrettiğimiz temel farklılığı göz ardı ederek Pavlus'un İsa'nın hayatı hakkında bazı bilgilere sahip olması ve onun bazı söylemlerine atıfta bulunmasını, onların aynı fikirde olduklarını kanıtlamak için kullanmak doğru bir yaklaşım olmasa gerek.

İsa ile Pavlus arasındaki bir diğer önemli farklılık, Musa şeriatı konusundaki yaklaşımlarıdır. Bir Yahudi peygamberi olan İsa, Yahudiliğin köşe taşı olarak ve şeriatın mimarı olarak kabul edilen Musa hukukuna riayet etmiş, riayet etmenin önemini ısrarla vurgulamış ve kendi öğretisini hiçbir zaman Musa şeriatına bir alternatif olarak görmemiştir. Pavlus ise, hukuk konusunda tutarsız bir yaklaşım sergilemektedir. Pavlus, bir yandan, Tanrı'nın kurtarışının sadece ve kesin bir şekilde İsa Mesih aracılığıyla olduğuna inandığı için kurtuluşu sağlama noktasında artık Yasa'nın fonksiyonunun kalmadığını ifade ederken (Romalılar 3:22-26; Galatyalılar 2:16; I. Timoteos 1:15) öte yandan kendi yaşamında bazen hukuka hala riayet ettiğini Yahudilere göstermeye çabalamakta (Elçilerin İşleri 21:20-27), hatta bazen daha da ileri giderek kendisi çeşitli hukuki düzenlemeler getirmektedir.³ Örneğin o, dua esnasında erkeklerin başlarının açık, kadınlarıninkinin ise kapalı olması kuralını getirmiştir. (I. Korintliler 11:3-5). Dolayısıyla hukuk konusunda tutarsız görüşler sergileyen Pavlus'un öğretisinin İsa'nın öğretisiyle örtüştüğünü ve ikisinin aynı fikirde olduğunu söylemek son derece güçtür.

Pavlus ile İsa'nın içinde buldukları sosyal-siyasal yapıya yönelik tavırları da birbirinden farklıdır. İsa içinde yaşadığı toplumsal yapıya ve statükoya önemli eleştiriler getirmiş ve din adamlarının toplumda oluşturduğu rant düzenine karşı çıkmıştır. Bu anlayışı gereği toplumdaki egemen güçlerce takibat altına

alınmış ve Yahudilerin kralı olmakla suçlanarak çarmıhta öldürülmüştür. Roma İmparatorluğu sınırları içerisinde misyonerlik faaliyetleri yürüten Pavlus ise, Roma idaresiyle çatışmamak ve daha rahat faaliyet yürütmek adına statükocu ve mevcut otoriter yapı yanında yer alan bir anlayış sergilemiş ve mektuplarında dünyevi otoriteye itaat edilmesi gerektiğini ifade etmiştir (Romalılar 13:1-7, I. Timoteus 2:1-2).

İsa'nın yaşamındaki tutarlı ve ilkeli tavrına karşılık Pavlus'un Heikki Raisanen gibi bazı araştırmacıları kendisini bir bukalemun olarak nitelendirmelerine yol açacak kadar oldukça değişken ve esnek davranması ise, aralarındaki bir diğer önemli farklılık olarak zikredilmeye değerdir.

Hıristiyanlığın yapı taşı İsa ile şekillendiricisi Pavlus arasında bu ve buna benzer pek çok temel farklılık bulunmasına rağmen, *İsa ve Pavlus Aynı Fikirde miydi?* adlı kitabında Peter Barnes, İsa ile Pavlus arasındaki zikrettiğimiz önemli farklılıklar üzerinde durmamıştır. Antisemitist ve feminist olmakla suçlanan Pavlus'u aklamaya yönelik bir girişten sonra (ss. 9–19) İsa ile Pavlus arasındaki kendince yüzeysel gördüğü bazı önemsiz farklılıkları dile getirmiş (ss. 20–24) daha sonra kitabını İsa ile Pavlus'un aynı fikirde olduğunu göstermeye hasretmiştir. Barnes ve onun gibi düşünen diğer pek çok Hıristiyan araştırmacı günümüzde tüm gayretlerini İsa ile Pavlus'un aslında aynı fikirde olduğunu ispata yöneltmiş durumdadır. Muhafazakar olarak da adlandırılan söz konusu bu araştırmacılarının son yıllarda kendilerine böyle bir misyon biçmelerinin altında son iki yüzyıldır batı akademilerinde Hıristiyanlık ve onun asli figürleri olan İsa ve Pavlus ile ilgili yapılan eleştirel çalışmalar ve bunların bulgularından yola çıkılarak geleneksel Hıristiyan kabullerinin son yıllarda ciddi olarak sorgulanmasının getirdiği endişe yatmaktadır. Ayrıca batı Hıristiyan dünyasında son yıllarda bir taraftan tarihsel İsa'nın kimliği, günümüz Hıristiyanlığı ve onun mimarı olan Pavlus ile malzeme olması dışında hiçbir ilişkisi olmadığı konularının işleyen son derece önemli eserler kaleme alınırken, diğer taraftan da geleneksel Hıristiyan kabul-

lerini hiçbir sorgulamada bulunmaksızın dogmatik olarak savunan karşıt çalışmalar yapılmaktadır.

Hıristiyan dünyada yaşanan bu gelişmelere paralel olarak ülkemizde de ortaya çıkan yeni bulgular ışığında İsa, Pavlus ve bunların birbiriyle ilişkisi konusunda bilimsel çalışmalar da yapılmaya başlanmıştır. İşte bu ortamda yani ülkemiz bilim adamlarının batı Hıristiyanlığı bünyesinde Hıristiyanlıkla özellikle de onun iki önemli dini figürü olan İsa ve Pavlus ile ilgili yapılan eleştirel çalışmaların bulgularını ülkemize taşımaya başlamaları üzerine, bu çalışmaları dengelemek için geleneksel Hıristiyan kabullerini oldukları gibi muhafaza etmek için kaleme alınan *İsa ve Pavlus Aynı Fikirde miydi?* gibi tamamen savunmacı bir mantıkla yazılan eserleri tercüme etme yoluna gittiklerine tanık olmaktayız. Misyonerlik kaygılarıyla tercüme edilerek ülkemiz kamuoyuna kazandırılan bu ve benzeri eserlerin müsadere alel matlup türünde kaleme alınmış çalışmalar oldukları için ülkemiz insanına kazandıracığı bir şeyleri olmadığını düşünüyoruz.

Süleyman TURAN

(Arş. Gör. OMÜ. SBE.)

-
- 1 İsa ile Pavlus arasındaki doktrinel farklılıklar hakkında daha fazla bilgi için bkz. Şinasi Gündüz, *Pavlus: Hıristiyanlığın Mimarı*, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2001, ss. 209–231.
 - 2 Pavlus'un İsa'yı tanıyıp tanımadığı ve atıfta bulunduğu söylemler ile ilgili tartışmalar hakkında daha fazla bilgi için bkz. Gündüz, *Pavlus: Hıristiyanlığın Mimarı*, ss. 204–209; Süleyman Turan, *Misyonerliğin Kurucusu Pavlus*, İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayıncılık, 2006, ss. 140–143; Benno Przybylski, "Ruh: Pavlus'un İsa ve Ötesine Yolculuğu", çev. Cengiz Batuk, *Pavlus'u Düşünmek: Pavlus'un Teolojik Dünyası*, ed. Cengiz Batuk, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2006, ss. 113–127.
 - 3 Pavlus'un hukuk anlayışı hakkında daha detaylı bilgi için bkz. Mahmut Aydın, "Hıristiyanlıkta Yasa Sorunu: Pavlus ve Musa Yasası", *Pavlus'u Düşünmek: Pavlus'un Teolojik Dünyası*, ed. Cengiz Batuk, Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2006, ss. 303–332.